

Landbruks- og matdepartementet

Oslo, 30. mars 2022

Innspill til oppgaver og organisasjonsform for Bionova

WWF viser til [departementets egne nettsider](#), og takker for muligheten til å kunne gi innspill på rammene for Bionova.

Jordbruk, skogbruk og havbruk bidrar til betydelige klimagassutslipp, samtidig som de har potensiale til å bidra til betydelig opptak og lagring av karbon, og med riktige støtteordninger kan Bionova bli en viktig motor for å minke utslipp og øke opptak – til beste for folk og natur. Det krever imidlertid et solid rammeverk som bygger på noen viktige prinsipper, som vi skisserer nedenfor.

Bionova må støtte opp om regjeringens mål og strategi for å øke naturlig karbonlagring

Ifølge Hurdalsplattformen skal regjeringen “...utarbeide et nasjonalt mål og strategi for å øke den naturlige karbonlagringen i norsk natur”. Dette er gledelig, og et nødvendig verktøy for en god klimapolitikk, da for eksempel Klimakur 2030 utelater mer enn to tredeler av alt karbonet som finnes i norsk natur¹, og i altfor liten grad anerkjenner naturens evne til å binde og lagre karbon.

WWF mener derfor at alle tiltak som Bionova skal finansiere må knyttes til dette målet og strategien. Det innebærer at de må legge til rette for at naturen kan ta opp og lagre mest mulig karbon, og unngå tiltak som svekker naturens økosystemfunksjoner inkludert naturens evne som karbonlager. Tiltak bør vurderes ut fra deres samlede virkning på netto karbonlagring, og perspektivet må ikke begrenses til å gjelde opptak som per i dag omfattes av internasjonale rapporteringsforpliktelser.

For å sikre at et tiltak faktisk skal bidra til målet, og være et reelt klimatiltak, som totalt sett har en positiv klimaeffekt, må følgende viktige prinsipper/premisser ligge til grunn:

- **Tiltakets utslipp og opptak i hele økosystemet må inkluderes** og være avgjørende for å få støtte. I skog bindes for eksempel opp til 80% av karbonet i jordsmonnet, og tiltak som ser ut som klimapositive hvis en kun ser til tømmerdelen kan bli negative hvis en ser til for eksempel lekkasje fra karbonlager og ødelagte karbonlagringsfunksjoner hos sopp i jorden ved flatehogst.
- **Tiltakets utslipp og opptak på kort og lang sikt må inkluderes** og være avgjørende for å få støtte. Klimatiltak som i et 30-årsperspektiv kan ha en positiv effekt, kan i et 10-

¹ [Naturlig karbonlagring - WWF](#)

årsperspektiv ha en negativ effekt, og det haster å stanse klimaendringene. Mens flatehogst for eksempel kortsiktig (opptil flere tiår) kan gi stor lekkasje av karbon fra jordsmonnet, kan dette i et lenger perspektiv skifte til opptak igjen når trærne vokser seg til.

- **Tiltakene må ikke svekke naturmangfoldet.** Et redusert naturmangfold svekker økosystemtjenester som naturlig karbonlagring, og gjør naturen mindre motstandskraftig mot klimaendringer som flom, storm og tørke. Koblingene mellom redusert naturmangfold, klimaendringer, og selve bufferkapasiteten mot dem, er vel beskrevet og anerkjent i rapporter fra FNs ekspertpaneler. Jord med høyere andel organisk materiale har for eksempel mer karbon og en økt evne til å absorbere og lagre vann. Dette vil være viktig i et endret klima med hyppigere og forverrede flommer og tørkeperioder. En mer porøs jord kan absorbere større mengder vann når flommen kommer. Tilsvarende vil det organiske materialet kunne lagre og holde på store mengder vann, slik at skadene ved tørke blir mye mindre. I tillegg vil det organiske materialet og mer luft gjennom alle porene sikre mer næring og bedre levekår for det biologiske livet i jorda. Det sikrer både naturmangfold og god plantevekst. Å legge til rette for å styrke karbonlagrene i matjord vil derfor også bidra til økt matsikkerhet.
- **Tiltakene må bygge på en kunnskapsbasert tilnærming.** Per i dag mangler vi mye kunnskap om hvordan ulike menneskelige aktiviteter påvirker karbonstrømmene i naturen – ut over at menneskelige aktiviteter som oftest er skadelig på direkte eller indirekte måter. Tiltak som selges inn som klimatiltak i skog bidrar i verste fall til reduserte karbonlagre i skog, jf. rapporten “Carbon storage in Norwegian ecosystems”² fra Norsk institutt for naturforskning (NINA). Dette er den første rapporten som på en grundig måte gjennomgår kunnskapsgrunnlaget om dette komplekse og viktige temaet for norske forhold. Det er derfor avgjørende for legitimiteten til tiltak som støttes gjennom Bionova at disse fortløpende må kunne evalueres og videreutvikles for å være i tråd med vitenskapen, slik at de blir mest mulig treffsikre og faktisk leverer på det som er det overordnede målet. WWF har foreslått at regjeringen ved Klima- og miljødepartementet ber Miljødirektoratet om en utredning som vil danne kunnskapsgrunnlag for den helhetlige strategien for økt karbonlagring i norsk natur, både på land og i havet, mot 2030. Funnene i en slik utredning må også danne grunnlag for Bionovas valg av tiltak.

Bionova må bidra til å styrke samstemtheten i dagens virkemiddelapparat

Det er i dag en stor utfordring at virkemiddelapparatet til norske myndigheter ikke er samstemt og helhetlig, eksempelvis at tilskudd og andre virkemidler drar i ulike retninger og motvirker effekten av hverandre, spesielt med å være for ensrettet mot en enkelt sektor. Det er avgjørende at tiltak som skal bidra til klimakutt også bidrar til å styrke og bevare naturmangfoldet, og at det ikke går ut over andre naturgoder. Et for ensidig fokus på noe som virker positivt for en del av økonomien, kan slå negativt ut for andre deler av økonomien, inkludert for samfunnet som

²[NINA Brage: Carbon storage in Norwegian ecosystems \(revised edition\)](#)

helhet. Derfor må virkemidlene vurderes nøye og helhetlig, slik at de skaper synergier og addisjonalitet.

Bevaring av natur og binding av karbon går hånd i hånd. Det er nok av eksempler på tiltak (inkludert i Norge) som på papiret skal være klimatiltak, men som viser seg å ha liten klimanytte og sterkt negativt naturavtrykk. En sunn, frisk og variert natur er også den beste til å binde karbon. Et annet viktig moment som ofte glemmes er at det aller meste av karbonet lagres i jorda, i jordsmonnet (eller i sedimenter på havbunnen når det gjelder kyst- og havområder). Dette gjelder både i kulturlandskapet, som på ugjødslede enger, og i skogen. Det er viktig at Bionova legger dette premisset til grunn i utviklingen av programmer og tiltak. Bionova har potensiale til å bli en positiv drivkraft i et såkalt grønt skifte, gjennom en rettferdig og inkluderende omstilling av samfunnet. Da er det avgjørende at man opererer på naturens premisser, til beste for folk og natur.

Et annet moment som kan vurderes er at Bionova kan fungere som et slags knutepunkt for både 1) såmidler til innovative klimaløsninger og 2) koble relevante prosjekter og ideer med entreprenører for å oppskalere disse. En utfordring innen bioøkonomisatsinger så langt har vært at kompetansen er spredt mellom mange bedrifter/enheter, noe som gjør det vanskeligere å satse på større, skalerbare prosjekter.

Bionovas mandat må være å bidra til redusert fotavtrykk og økt sirkularitet i Norge

Norge har et omfattende fotavtrykk – om hele verden skulle hatt et like høyt forbruk som oss hadde vi trengt 3,6 jordkloder³. Dette betyr at vi bidrar til å erodere jordas naturkapital, og dette er naturlig nok ikke bærekraftig i det lange løp. Videre henger dette sammen med manglende norsk innsats på å omstille til en mer sirkulær økonomi. En rapport⁴ som ble utgitt i 2020 viste at norsk økonomi kun er 2,4% "sirkulær", betydelig lavere enn det globale snittet på 8,6%, og langt etter de beste landene i Europa.

Et formål med Bionova må være at man i tillegg til å redusere klimagassutslipp også jobber for å redusere fotavtrykk fra biobaserte næringer og oppnå høyest mulig grad av sirkularitet.

For å oppnå dette må man sikre at materialstrømmer fra biobaserte næringer omsettes på best mulig måte – enten som energigjenvinning, eller som annen innsatsfaktor i landbruk. Det må også legges opp til at man kartlegger og støtter tiltak som kan gå på tvers av næringer, eksempelvis at man benytter biobaserte ressurser som innsatsfaktor i industri, eller omvendt. Det er her et gjennomgående prinsipp at man bør kunne støtte teknologier som kan heve verdien av ressursene mest mulig. Dette gjelder for primær, så vel som rest og resirkulerte råvarer. Derfor må i tillegg til ressurseffektivitet også høyest mulig grad av foredling være et gjennomgående prinsipp. Slik kan man sikre at man i biobaserte næringer fortsatt kan bidra til høy verdiskapning samtidig som man reduserer natur- og klimafotavtrykket.

³ [Open Data Platform \(footprintnetwork.org\)](https://www.footprintnetwork.org/)

⁴ [Norwegian economy is only 2.4% circular - Circle Economy \(circle-economy.com\)](https://www.circle-economy.com/)

Dette arbeidet må støttes av en god materialstrømsanalyse for Norge som omfatter alle biobaserte råvarer, slik at forskjellige aktører kan kartlegge og disponere ressurser på avveie. Det bør også vurderes hvorvidt man bør innføre særavgifter eller produsentansvar som tilleggsvirkemiddel for å utløse tilstrekkelig investering for å fange også bioressurser inn i sirkulære kretsløp.

Vennlig hilsen
for WWF Verdens naturfond

(sign.)
Sverre Lundemo
Seniorrådgiver, naturmangfold